

Visie en uitgangspunten

Momenteel zijn er wereldwijd meer dan 1000 vrijescholen. Ze werken allemaal vanuit dezelfde inspiratie, maar doordat ze allemaal op een andere plaats staan en er andere mensen werken, zijn ze ook allemaal verschillend. Overeenkomst is de wens jongeren te ondersteunen in een persoonlijke ontwikkeling. In Nederland zijn meer dan 100 vrijescholen en het aantal leerlingen groeit de laatste 10 jaar sterk.

Het vrijeschoolonderwijs is geworteld in de antroposofie. De inzichten die de Oostenrijkse filosoof en natuurkundige Rudolf Steiner meer dan 100 jaar geleden deelde met de vele mensen die bijdroegen aan de eerste vrijeschool in Stuttgart. Belangrijk daarbij was ook de heer Emile Molt - directeur van de Waldorf-Astoria sigarettenfabriek - die behoorlijk onderwijs wenste voor de kinderen van zijn werknemers. De eerste 'vrijeschool', die in 1919 in Stuttgart is gestart, droeg dan ook de naam 'Freie Waldorfschule'.

De onderliggende mens- en wereldbeelden wortelen dus in die tijd, vlak na de Eerste Wereldoorlog. In de pedagogie lag de hoop dat de jongere mensen, op konden groeien tot mensen die in staat waren tot het vormen van een zelfstandig oordeel. En dat zij op konden groeien tot bewust en verantwoordelijk handelende volwassenen. Volwassen mensen die met respect voor zichzelf, de andere en de wereld de eigen ontwikkeling ter hand kunnen en willen nemen. In verantwoordelijkheid en in vrijheid.

Het onderwijs zou niet alleen moeten worden ingegeven door economische en politieke motieven. Het mag er niet uitsluitend om gaan om jongeren klaar te stomen om in het economisch leven te passen en de politieke ideeën van de bestaande machthebbers te reproduceren. Daarom moet het onderwijs 'vrij' zijn: niet gedicteerd vanuit economische en politieke belangen.

Het 'vrije' in vrijeschoolonderwijs verwijst dus naar de behoefte onderwijs zonder al te grote beïnvloeding van uit de overheid en het bedrijfsleven vorm te geven. Zodat de mens zich in en tot vrijheid kan ontwikkelen. Dat wordt helder onder woorden gebracht in het onderstaande citaat van Rudolf Steiner.

*De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten
teneinde zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen;
maar wel, wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden.
pas dan kan de opgroeiende generatie,
de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken.*

Antroposofie is geen geloof, geen religie waarin vaststaande waarheden worden gereproduceerd. Het vrijeschoolonderwijs heeft zich dan ook in de loop van de eeuw verder ontwikkeld en aangepast aan tijd en omgeving. Goede kwalificatie is ook van

belang en goede examenresultaten dus ook. Kennis en vaardigheden in de hedendaagse digitale wereld zijn ook integraal onderdeel van het vrijeschoolonderwijs.

Binnen de vrijeschool wordt de mens beschouwd als een 'drieledig wezen', bestaande uit lichaam, ziel en geest. Een fysiek lichaam dat gebonden is aan de natuur en de natuurwetten. Een bewustzijn dat verbonden is aan de lichamelijkeheid, maar geen fysiek domein lijkt te hebben. En een geest als het vermogen de wereld buiten tijd en ruimte voor te kunnen stellen.

De mens is gebonden aan de natuur en haar wetmatigheden, maar is hierdoor niet volledig gedetermineerd. Niet alles wat we doen is 'natuurnoodzakelijk'. In de vrijeschool en de antroposofie hechten we sterk aan de mogelijkheid van de vrijheid. Het vrijheidsgebied is wellicht klein en de vrijheid moet ook bevochten worden door de ontwikkeling van bewustzijn in het eigen denken, voelen en willen. Maar er is dus vrijheid en daardoor ook verantwoordelijkheid. Voor je eigen ontwikkeling en voor je handelen dat altijd gevolgen heeft voor anderen en voor de wereld.

In elke mens is een bron van iets nieuws aanwezig. Iets dat niet uit de erfelijkheid en de evolutie voortvloeit. Op de vrijeschool willen we ruimte bieden om deze vermogens en krachten tot ontwikkeling laten komen. Daarom worden veel vakken gegeven waar andere dan cognitieve kwaliteiten aangesproken worden. Daarom is er veel ruimte in het onderwijs voor verwondering en voor het stellen van vragen. Onderwijs is niet vertellen hoe de wereld in elkaar zit en de antwoorden die anderen hebben gevonden reproduceren. Onderwijs is een vuur ontsteken en geen vat vullen. De vrijeschool heeft als uitgangspunt: onderwijzen is ook opvoeden. Onderwijs gaat verder dan alleen goed leren lezen of rekenen. Onderwijs staat ook in dienst van de persoonlijkheidsvorming, zowel individueel als in relatie tot de sociale gemeenschap. De vrijeschool wil in het leven van een kind van betekenis zijn.

Vrijeschoolonderwijs vraagt om situaties waarin leraren en leerlingen het beste dat ze in huis hebben laten zien, zich door elkaar laten uitdagen en elkaar inspireren. Zodat kinderen uitgroeien tot mensen die zelf betekenis en richting aan hun leven geven. Die hun eigen plek weten te vinden in de huidige, snel veranderende samenleving.

De vrijescholen nemen de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen en medewerkers als richtsnoer. Het doel is dat elke leerling zich persoonlijk gekend en gezien voelt, en dat elk lid van het schoolteam zich vrij voelt om naar eigen voortschrijdend inzicht en ervaring invulling te geven aan de tien landelijke uitgangspunten over de identiteit van het onderwijs. Opgesteld door de landelijke Vereniging voor vrijescholen.

Onderwijs is meer dan kwalificatie, meer dan alleen leren en klaarstomen voor samenleving.

Leerlingen zijn uiteindelijk in staat tot zelfstandig oordelen en bewust handelen.

Ze hebben het vermogen en de moed om in vrijheid de eigen ontwikkeling verder ter hand te nemen. Hebben respect voor en nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf, de ander en de wereld.